

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาปัญหาผลบังคับใช้ของประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ข้อ 1 และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 11 วรรคหนึ่ง จากการนำข้อจำกัดสิทธิการได้มาซึ่งสัญชาติไทยโดยหลักดินแดนไปใช้ย้อนหลังเพื่อถอนสัญชาติไทยของบุคคล นอกจากนี้ยังศึกษาถึงกับผลบังคับใช้ของข้อจำกัดสิทธิการได้มาซึ่งสัญชาติโดยหลักดินแดนตามประกาศของคณะปฏิวัติข้อ 2 และข้อบกพร่องอื่นเกี่ยวกับบทบัญญัติข้างต้น โดยศึกษาความเป็นมาของกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวและนำเนื้อหาไปตรวจสอบกับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ทั้งยังศึกษาว่าควรนำรัฐธรรมนูญฉบับใดมาทบทวนเนื้อหาของกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้ทราบว่าองค์กรใดที่มีอำนาจในการตรวจสอบ ตลอดจนศึกษาความเป็นมาของหลักของกฎหมายระหว่างประเทศ หลักกฎหมายของต่างประเทศ คือ ประเทศเยอรมัน และประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและนำไปประยุกต์ใช้ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า

1) การถอนสัญชาติไทยตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวและข้อจำกัดสิทธิการได้มาซึ่งสัญชาติโดยหลักดินแดน ตามประกาศของคณะปฏิวัติข้อ 2 ขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

2) เนื้อหาของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 7 ทวิ วรรคสาม จำกัดสิทธิบุตรหลานของบุคคลบางจำพวกในการได้มาซึ่งสัญชาติโดยหลักดินแดน โดยสันนิษฐานว่า “บุคคลบางจำพวกที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและไม่ได้สัญชาติไทย เป็นผู้เข้ามาโดยไม่ได้รับอนุญาต” ไม่เหมาะสม

3) รัฐธรรมนูญที่จะใช้ในการทบทวนความมีผลใช้บังคับของกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว คือ รัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2515 ในกรณีของประกาศของคณะปฏิวัติและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 ในกรณีของพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 11 วรรคหนึ่ง เพราะเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กฎหมายแต่ละฉบับต้องถูกตรวจสอบ หากผลการตรวจสอบปรากฏว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็ไม่มีกฎหมายที่จะต้องนำไปตรวจสอบกับรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาอีก

รัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2515 ไม่ได้ระบุให้องค์กรใดโดยเฉพาะเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว จึงเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมตามหลักทั่วไป

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 ให้อำนาจในการวินิจฉัยตกอยู่แก่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ แต่ปัจจุบันไม่มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแล้ว หากมีคดีเกิดขึ้นจึงเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมตามหลักทั่วไปที่จะวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว

4) ความเป็นมาของบทบัญญัติเกี่ยวกับการถอนสัญชาติไทยคล้ายกับความเป็นมาของบทบัญญัติเกี่ยวกับการถอนสัญชาติเยอรมันในสมัยฮิตเลอร์ กล่าวคือ เริ่มจากการระบุเหตุแห่งการถอนสัญชาติให้มีความหมายกว้าง จนในที่สุดนำไปสู่การถอนสัญชาติโดยผลการ หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง เยอรมันบัญญัติหลักการรับรองและคุ้มครองสิทธิในการถือสัญชาติและให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายของฮิตเลอร์มาลงรายการสัญชาติเยอรมันโดยปราศจากเงื่อนไข เสมือนว่าไม่เคยมีกฎหมายดังกล่าวมากระทบสิทธิเสรีภาพเลยไว้ในรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และ หลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ประเทศไทยนักกฎหมายส่วนใหญ่ยอมรับการถอนสัญชาติไทยโดยผลการ แต่เยยวยาให้เป็นกรณีไป โดยใช้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้สัญชาติไทย ถ้าสุดได้มีการตราพระราชบัญญัติสัญชาติ(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 มาตรา 23 เยยวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากประกาศของคณะปฏิวัติ ให้มาลงรายการสัญชาติภายใต้เงื่อนไขต่างๆที่กำหนดไว้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ยกเลิกบทบัญญัติการถอนสัญชาติไทยโดยผลการ และให้สัญชาติไทยแก่บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายถอนสัญชาติไทยโดยผลการ โดยไม่มีเงื่อนไข

2) บัญญัติหลักการรับรองและคุ้มครองสิทธิในการถือสัญชาติไว้ในรัฐธรรมนูญ

3) ปรับแก้ถ้อยคำมาตรา 7 ทวิ วรรคสาม ให้มีความเหมาะสม

4) ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยสัญชาติไทยทุกฉบับ รวมเป็นฉบับเดียว เพื่อสะดวกแก่การใช้และแก้ไขเนื้อความเดิมของบทบัญญัติที่ถอนสัญชาติไทยโดยอาศัยการกระทำของผู้ถูกถอนมาเป็นเหตุแห่งการพิจารณาถอนสัญชาติไทย มิให้ขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน